

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті розглянуто сутність та структуру механізму управління конкурентоспроможністю підприємства, основи проведення SWOT-аналізу та на цій основі запропоновано удосконалити елементи механізму для покращення управління конкурентоспроможності підприємства.

Ключові слова: управління, механізм, конкурентоспроможність підприємства, функції, принципи, SWOT-аналіз.

Abstract

The article examines the essence and structure of the enterprise competitiveness management mechanism, the basis of SWOT analysis, and on this basis it is proposed to improve the elements of the mechanism for improving the enterprise competitiveness management.

Keywords: management, mechanism, enterprise competitiveness, functions, principles, SWOT analysis.

Вступ

Управління конкурентоспроможністю підприємства є однією з найважливіших складових діяльності підприємств в сучасних динамічних умовах зміни ринкової кон'юнктури, появи нових конкурентів, що змушує менеджмент підприємств ставити перед собою нові практичні цілі та прикладати багато зусиль для їх досягнення. Саме тому розробка можливих механізмів управління конкурентоспроможністю підприємств стає головним завданням їх розвитку на даний час, коли країна знаходиться в стані війни, що безпосередньо несе загрозу діяльності підприємств та ускладнює їх подальший розвиток.

Виклад основного матеріалу дослідження

На сьогоднішній день питання конкурентоспроможності підприємства є дуже важливим для функціонування підприємства в цілому та економічного розвитку країни загалом. Рівень конкурентоспроможності підприємства в будь-який момент часу визначається комплексним впливом багатьох факторів. Джерело, характер і ступінь впливу цих факторів різний. Тому ефективне управління конкурентоспроможністю підприємства можливе за наявних умов сучасних факторів в нестабільних умовах ринкової динаміки. Крім того, у цьому випадку важливу роль у виконанні вимог до організації підприємства та соціально-психологічних умов їх функціонування відіграє рівень освіченості керівника підприємства [1].

На нашу думку, поняття «конкурентоспроможність підприємства» трактується як можливість підприємства забезпечити власні переваги перед конкурентами на ринку в певний період часу та в довгостроковій перспективі. Управління конкурентоспроможністю – це комплекс управлінських заходів, спрямованих на систематичне підвищення цінових та якісних характеристик продукції, постійний пошук нових каналів збуту, нових груп покупців, поліпшення умов продажу та післягарантійного обслуговування, реклами тощо.

Для початку нам потрібно розглянути SWOT-аналіз, який буде необхідний для побудови механізму управління конкурентоспроможністю підприємства. Як відомо, аббревіатура SWOT складається із чотирьох слів: Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats, що в перекладі українською мовою означає: Сильні сторони, Слабкі сторони, Можливості та Загрози. Успішні компанії, які ефективно застосовують стратегічний менеджмент, проводять щоквартальний SWOT-аналіз за обраним списком та оцінок різних факторів [2].

SWOT аналіз — це один із підходів до планування діяльності, який заснований на визначенні внутрішніх і зовнішніх факторів досліджуваного об'єкта. Провівши SWOT аналіз, можна виявити:

- сильні сторони, що допоможуть у досягненні певної мети. Вони можуть бути будь-які, знання чи вміння, інформація тощо, що надає підприємству перевагу;
- слабкі сторони, або вразливості. Людина не може бути професіоналом в усьому. Тому, для реалізації плану, можливо, доведеться залучати сторонні ресурси, чи окремих людей;
- зовнішні можливості. Зазвичай їх можна змінити, але це не значить, що ними не можливо скористатися;
- зовнішні загрози. Якщо їх неможливо уникнути, то необхідно підготуватися до них. Тому і необхідний аналіз SWOT [3].

Далі сформуємо механізм для управління конкурентоспроможності підприємства, який продемонстровано на рисунку 1.

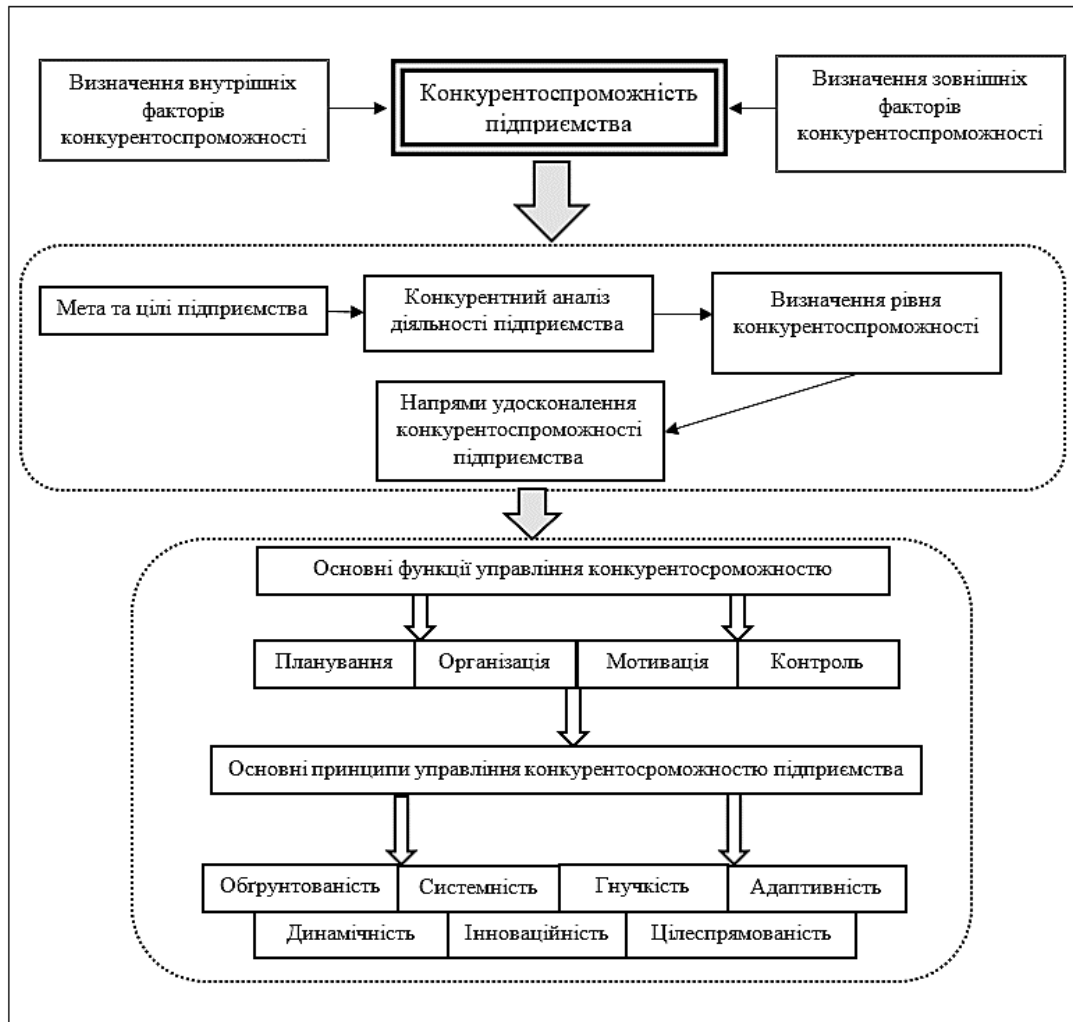

Рисунок 1 – Механізм управління конкурентоспроможністю підприємства

Сформовано авторами

На рисунку 1, видно, що даний механізм сформований для забезпечення поєднання функцій і принципів управління конкурентоспроможністю підприємства. На цій основі запропонований нами спосіб передбачає використання таких ключових складових: визначення основних цілей і завдань бізнесу, SWOT аналіз, бізнес-середовище, визначення стандартів та показників конкурентоспроможності підприємства, визначення рівня конкурентоспроможності підприємства, визначення напрямку удосконалення конкурентоспроможності підприємства.

Формування ефективного механізму управління конкурентоспроможністю фірми базується на таких основних функціях:

- планування - передбачає формулювання та реалізацію стратегій, цілей та завдань, розробка плану і терміни реалізації, індивідуальні заходи щодо підвищення конкурентоспроможності підприємства;

- організація - вирішення матеріальних, фінансових проблем та розподілу трудових ресурсів у сферах діяльності;

- мотивація - забезпечення використання мотиваційної діяльності суб'єктів управління конкурентоспроможністю підприємства;

- контроль - перевірка відповідності досягнутим рівням конкурентоспроможності підприємства, що відповідає поставленим вимогам, забезпечення перевірки у вигляді системи сприятливих показників, вивчати результати процесу виконання плану, або його окремих заходів, вчасно вносити зміни, які допомагають досягти поставлених цілей підприємства.

Даний механізм управління конкурентоспроможністю підприємства базуються на відповідних принципах, серед яких варто виділити такі:

- обґрунтованість, управління конкурентоспроможності фірми має базуватись на обґрунтованих методах і методиках, коефіцієнтах, інформаційній базі, тощо, що буде сприяти отриманню реалістичних планів;

- адаптивність, проявляється в здатності системи управління конкурентними перевагами з ефективністю виконувати свої основні функції та досягати поставлених перед нею задач в умовах нестабільної ситуації внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства;

- цілеспрямованості, тобто обґрунтованість пріоритетів, цілей та планів підвищення конкурентоспроможності підприємств;

- гнучкості, що передбачає врахування прогнозів розвитку показників та параметрів, що впливають на конкурентоспроможність підприємств, зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі, нові загрози та можливості для розвитку підприємства;

- системність, тобто управління конкурентоспроможністю як системою, що дозволяє враховувати взаємозв'язки та обґрунтувати мету підвищення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання та сприймаючи чинники та спрямовувати механізми для досягнення мети.

- інноваційність, тобто для досягнення довгострокового перспектив на ринку необхідним є впровадження інноваційних моделей управління та використання нестандартних управлінських рішень, тощо;

- динамічність, забезпечує конкурентні переваги, аналізування та оцінка ефективності результатів роботи повинні отримувати динамічний характер, тобто диктується безперервним розвитком ринку і постійною зміною ринкових умов і кон'юнктури ринку.

Узагальнюючи вищесказане, можна стверджувати, що механізм управління конкурентоспроможністю підприємства представляє собою спосіб виявлення внутрішніх та зовнішніх факторів конкурентоспроможності, визначення мети та цілей підприємства, проведення конкурентного аналізу та визначення напрямків удосконалення, а також поєднання функцій та принципів управління конкурентоспроможності підприємства.

Висновки

Механізм управління конкурентоспроможністю - це діяльність з постановки цілей і завдань, аналізу зовнішніх та внутрішніх факторів, що впливають на конкурентоспроможність підприємства, а також оцінка рівня конкурентоспроможності підприємств. На основі оцінки ситуації в бізнесі з урахуванням впливу фактори зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства встановлюється стратегічна ціль для виконання вимог щодо досягнення розвитку та підвищення прибутку. Отже, створення такого механізму для управління конкурентоспроможністю підприємства є важливою передумовою для підвищення конкурентоспроможності підприємства та створення єдиної системи управління, що має мету, цілі, свої відповідні підсистеми, показники, а також механізм функціонування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Баштовий Д. М., Небава М. І. Теоретичні аспекти аналізу конкурентоспроможності підприємств. Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Молодь в науці: дослідження,

проблеми, перспективи» МН-2022. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2022/paper/viewFile/15929/13425>.

2. Ільченко Т. В. Роль SWOT-аналізу в обґрунтуванні перспектив розвитку аграрного підприємства. Тематична рубрика: економіка та управління підприємствами. 2017 р.

3. Воронко О. С.. Особливості SWOT-аналізу в управлінні підприємством. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток соціально-економічних систем в геоелектронічному просторі: теорія, методологія, організація обліку та оподаткування» 2017 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/161260332.pdf>.

Баштовий Дмитро Михайлович - студент групи ІМПОУ-22м, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: bashtovijdima@gmail.com.

Науковий керівник: **Небава Микола Іванович** – Заслужений економіст України, кандидат економічних наук, професор кафедри економіка підприємства та виробничого менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: nebava@vntu.edu.ua.

Bashtovyi Dmytro Mikhailovich – student of the ІМПОУ-22m group, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: bashtovijdima@gmail.com.

Supervisor: **Nebava Nikolay Ivanovich** – Honored Economist of Ukraine, Candidate of Economic Sciences, Professor of the Department of Enterprise Economics and Production Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: nebava@vntu.edu.ua.